

C21 – WON2

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

11 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WONEN, STEDELIJK BELEID, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Gino De Craemer tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de zogenaamde 'inburgeringsgids'

1

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van de heer Gino De Craemer tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over de zogenaamde 'inburgeringsgids'

De voorzitter: De heer De Craemer heeft het woord.

De heer Gino De Craemer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, met het in september 2007 goedgekeurde Deltaplan Inburgering wil de Nederlandse regering de kwaliteit van de inburgering verbeteren en meer mensen laten inburgeren. Die kwaliteitsverbetering hoopt men te bereiken door inburgering te koppelen aan een stage, een baan of vrijwilligerswerk. De redenering is dat inburgering en participatie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Inburgering bevordert enerzijds de participatie, en de inburgeraar heeft anderzijds een grotere kans op slagen als hij of zij tegelijkertijd participeert. Cruciaal is dan ook een voldoende kennis van de Nederlandse taal. Communicatie is immers de voorwaarde om volwaardig aan de samenleving te kunnen deelnemen.

De taal leren lukt echter alleen als de inburgeraar die taal ook effectief moet gebruiken en kan oefenen. Een cursus volgen is niet voldoende. Dit veronderstelt dus een omgeving waar het gebruik van het Nederlands vereist is. De onderliggende gedachte is dat het leren van een taal in een contextrijke omgeving doorgaans betere, snellere en duurzamere resultaten oplevert. Het Deltaplan koppelt het leren van de taal direct aan de participatie in de samenleving.

Inburgering is een opdracht voor de hele samenleving. De Nederlandse regering wil dan ook autochtone Nederlanders stimuleren een bijdrage te leveren aan de inburgering van allochtone inwoners en dit met het principe van de 'inburgeringsgids'. Dat is geen boekje maar een persoon die meewerkt aan de integratie.

De inburgeringsgids ondersteunt de inburgeraar door hem te helpen bij het leren en in de praktijk gebruiken van de taal, door hem kennis te laten maken met culturele en sportieve activiteiten of door het aanbieden van een stageplek. Collega-werknemers, leden van vrijwilligersorganisaties en individuele burgers zullen zich als inburgeringsgids kunnen inzetten. Vanaf eind 2007 zal de Nederlandse regering de maatschappelijke organisaties mobiliseren en tegen 2008 moet een 'toolkit' met praktische coachinginstrumenten ontwikkeld zijn voor de gids en voor de inburgeraar.

In het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma (VIONA: Vlaams Interuniversitair Onderzoeknetwerk

Arbeidsmarktrapportering) werd het Vlaamse inburgeringsbeleid geëvalueerd. Uit dit onderzoek blijkt dat respondenten voornamelijk Nederlands leren om sociale contacten te kunnen leggen, om werkgerelateerde redenen, voor eigen studies of voor de studies van de kinderen. De helft van de ondervraagden stelt echter dat ze weinig contact met Nederlandstaligen hebben. Dat is een probleem. Het onderzoek wijst uit dat er een duidelijk positief verband bestaat tussen het volgen van NT2 en de mate waarin men contact heeft met Nederlandstaligen. Meer nog, de meeste 'afhakers' en 'niet-starters' hebben doorgaans weinig contact met Nederlandstaligen en gebruiken het Nederlands slechts in een beperkte context, zoals tijdens formele contacten met de officiële instanties of op het werk. Meestal wonen zij in een buurt waar Nederlands niet echt aan de orde is, of ze behelpen zich met een contacttaal of de eigen taal. De inburgeringsgids kan een extra motiverende en ondersteunende factor zijn tijdens het doorlopen van het inburgeringstraject en na het volgen van de taal cursus.

Kunt u zich vinden in het voorstel van de inburgeringsgids? Ziet u dat als een meerwaarde voor het inburgeringsconcept? In Nederland werden voorstellen gedaan aan wijken, bedrijven en maatschappelijke organisaties om daarop in te spelen. Hoe ziet u de praktische uitwerking van dit concept?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, vroeger was het inburgeringsbeleid nogal betuttelend en pamperend. Er is intussen in heel Europa een ommekeer geweest. Er zijn verplichtingen ingebouwd en de nadruk ligt nu meer op de individuele verantwoordelijkheid van de nieuw- en oudkomers. Die ommekeer is een goede zaak. Het concept van de inburgeringsgids lijkt me weer een recept uit de oude doos te zijn. In Nederlands is de slinger eerst fors naar rechts gegaan, maar de nieuwe regering grijpt terug naar het oude beleid, wat overigens forse kritiek uitlokt.

De heer De Craemer heeft een punt – het is bijna een open deur intrappen – omtrent de participatie. U zult me wellicht niet tegenspreken, mijnheer de minister, dat daar in het huidige beleid zeer veel aandacht naar gaat. Het hebben van werk bijvoorbeeld heeft voorrang op het volgen van een inburgeringstraject. De heer De Craemer schetst de problematiek correct. Het blijft moeilijk om iedereen uit zijn culturele cocon te halen en te laten participeren. Of een inburgeringsgids daaraan zal remediëren is nog maar de vraag. Bovendien zal de praktische uitvoering niet eenvoudig zijn en wellicht duur uitvallen. Het gaat immers om een hele-

boel mensen, plus een 'toolkit'. De middelen zullen navenant moeten zijn maar niet in verhouding staan met de resultaten die men hoopt te bereiken.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Dames en heren, de idee en filosofie van de inburgeringsgids passen wij nu al toe, maar dan op onze eigen manier. Een van de grote problemen – en daar heeft niemand meteen een oplossing voor – is natuurlijk dat de migrantengemeenschappen in onze samenleving zeer groot geworden zijn. Oud- of nieuwkomers kunnen in een buurt gaan wonen waar ze enkel de eigen taal nodig hebben. Ze kunnen daar perfect functioneren. Ze hebben ondertussen eigen winkeltjes en buurthuizen. Ze hebben zelfs advocaten en geneesheren uit dezelfde gemeenschap. Het is een van de grote uitdagingen om bruggen te slaan tussen de eilanden die zich aftekenen en spontaan zijn ontstaan omdat groepen zich samen vestigen. Ze kunnen perfect in hun thuistaal maatschappelijk en sociaal functioneren. Het is een uitdaging om hen ertoe te brengen ook het Nederlands te gebruiken, want uiteindelijk leven ze hier in een Vlaamse samenleving en willen ze hun talenten maximaal ontwikkelen. Ze willen hen voor wie ze verantwoordelijk zijn maximale kansen bieden om hier aan de slag te kunnen en voluit een rol te kunnen spelen. De kennis en het gebruik van het Nederlands is erg belangrijk om binnen ons bestel te kunnen functioneren. Het volstaat niet dat ze op hun beperkte oppervlakte perfect gelukkig zijn want dat is een rem op alles wat ik net heb opgesomd.

Mijnheer De Craemer, het interactieve proces – wat het basisconcept is van de inburgeringsgids – staat ingeschreven in de definitie van inburgering. Ik vind dit een zeer interessante vraag en ze kwam me in de praktijk bekend voor. Artikel 2, ten eerste van het Inburgeringsdecreet stelt: 'Inburgering: een interactief proces waarbij de overheid aan inwijkelingen in de zin van artikel 5, paragraaf 1.2, ten derde – dat slaat op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen – een specifiek programma aanbiedt dat hen enerzijds de mogelijkheid biedt om hun zelfredzaamheid te verhogen en anderzijds ertoe bijdraagt dat de samenleving die personen als volwaardige burgers erkent met als doel een volwaardige, actieve participatie en gedeeld burgerschap van eenieder en het verkrijgen van voldoende samenhang.' Dat is een opdracht voor een heel leven.

Die mensen meer zelfredzaam maken, zorgen dat ze in de samenleving een volwaardig en actieve rol kunnen vervullen en dat ze beseffen dat die samenleving ook van hen is. Het is niet alleen de samenleving die voor hen moet openstaan, maar zijzelf moeten ook inspanningen leveren. In de beleidsnota Inburgering heb ik nog verder benadrukt dat inburgering een zaak is van de hele samenleving. De titel geeft dat al aan: 'Samenleven in diversiteit: een verantwoordelijkheid van eenieder'.

Inburgering en leefbaar samenleven in diversiteit kunnen maar slagen wanneer alle burgers, instellingen, organisaties en overheden hieraan meewerken. In het primaire inburgeringstraject vertaalt zich dit concreet in ontmoetingen tussen Vlamingen en inburgeraars in de cursussen maatschappelijke oriëntatie. In het secundaire inburgeringstraject en de doorverwijzing naar de reguliere voorzieningen wordt gewerkt vanuit een inclusieve benadering. Dat is natuurlijk heel belangrijk. Mevrouw Mieke Vogels had het daarnet over de Romazigeuners en hun kindjes. Kind en Gezin moet geen afdeling Romazigeunerkindjes inrichten. Neen, Kind en Gezin moet er in zijn werking gewoon voor zorgen dat die kinderen via hun gewone consultaties worden bereikt. Hetzelfde geldt voor andere voorbeelden. Onze integratie is gericht op de inclusieve benadering: zorgen dat het reguliere aanbod zich organiseert om zijn verantwoordelijkheid op te nemen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de welzijnsector ten aanzien van de allochtone medeburgers in Vlaanderen.

In Vlaanderen en Brussel kennen we al varianten van de inburgeringsgids, ook wel maatschappelijke participatie genoemd. De bekendste voorbeelden daarvan zijn Stadsklap en A-partners uit Antwerpen. Tijdens de Stadsklap gaan nieuwkomers op bezoek bij Antwerpenaars en stellen hen allerlei vragen. Dat is eigenlijk waar ze in Nederland mee bezig zijn. Ook de Antwerpenaren kunnen nieuwkomers vragen stellen over hun achtergrond en ervaringen. De bedoeling is dat nieuwkomers en Antwerpenaren reflecteren over hun culturen en met elkaar communiceren. De Stadsklap was zo'n succes dat daaruit het project A-partners is ontstaan. Het contact dat tijdens de Stadsklap tot stand kwam, deed de mensen immers vragen naar een meer diepgaand contact.

A-partners bestaat uit vier ontmoetingen. De groep komt ongeveer om de drie weken samen. Tijdens elke ontmoeting wordt een uitstapje in kleinere groepjes gepland. De ideeën van de uitstapjes komen van de deelnemers zelf en van de begeleiders van de A-partners. De deelnemers worden ingelicht over de culturele agenda volgend op de ontmoeting. Veel voorkomende uitstapjes zijn een wandeling door de wijk, een bezoek aan een markt, museum of de zoo. Uit A-partners ontstond dan weer een vrijwilligerswerking. Die vrijwilligers zijn Antwerpenaren die al een tijdje meedraaien in Stadsklap en A-partners en ook ex-nieuwkomers.

Ook de Gentse, West-Vlaamse en Brusselse onthaalbureaus hebben projecten rond maatschappelijke participatie. In Kortrijk bijvoorbeeld neemt een pool van vrijwilligers de begeleiding van een aantal inburgeraars op zich. Dat leidt tot meer sociale contacten en betere vrijetijdsinvulling. Vrijwilligers wijzen aan inburgeraars de weg naar bijvoorbeeld het theater, de sportzaal of het bos.

Ik verwijs ook naar het project van het VOOB, het Vlaams Ondersteuningscentrum Basiseducatie dat door mij wordt gesubsidieerd in het kader van het project 'Managers van diversiteit'. In dat project organiseert het VOOB taalstages voor NT2-cursisten zodat ze hun Nederlands in andere contexten kunnen inoefenen. Meer bepaald worden NT2-cursisten vrijwillig ingeschakeld in organisaties zoals een ziekenhuis, een rusthuis, een lagere school, een OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) of een kinderdagverblijf. De NT2-cursisten (NT2: Nederlands Tweede Taal) leren hierdoor niet alleen beter Nederlands, ze worden ook gestimuleerd en gesensibiliseerd voor aspecten zoals arbeidsattitude, zich weerbaar opstellen, beter leren communiceren enzovoort. Met betrekking tot de betrokkenheid van mensen op elkaar, bij maatschappelijke organisaties of bij de samenleving als geheel, ook wel sociale cohesie genoemd, ontwikkelde het Vlaams Minderhedencentrum, het VMC, methodieken om deze sociale cohesie te versterken.

Vanzelfsprekend zie ik de meerwaarde van het concept. Daarom passen we dit eigenlijk in de praktijk al toe via de projecten die ik daareven heb aangehaald. Het uitgangspunt Nederlands leren door Nederlandstaligen te ontmoeten, is en blijft belangrijk in het inburgeringsbeleid. De filosofie van die inburgeringsgids is een heel gezonde en dynamische filosofie, waar ik me volmondig achter schaar.

Het voorbeeld uit Nederland kan zeker als inspiratiebron fungeren om ook in Vlaanderen de vrijwilliger nog meer een structurele plaats te geven in het inburgeringsbeleid. We kunnen ook kijken naar voorbeelden uit de provincie Québec, waar vrijwilligerswerkingen structureel deel uitmaken van het integratiebeleid. Québec heeft trouwens een inburgeringsbeleid dat heel erg op dat van ons aansluit. Als je Vlaanderen vergelijkt met een buitenlands voorbeeld, dan kom je merkwaardig genoeg bij Québec terecht. Ik heb mijn collega uit Québec hier in Brussel ontmoet. In filosofie en structuur zit het beleid heel kort bij het Vlaamse inburgeringsbeleid. Niet alleen ik, maar ook zij maakte heel spontaan die vaststelling.

Dat neemt niet weg dat we in een eigen formule of variant voor het Vlaamse inburgeringsbeleid moeten voorzien. Zoals vermeld, bestaan in Brussel en Vlaanderen al projecten over maatschappelijke participatie, die gesubsidieerd worden in het kader van de 'Managers van diversiteit'. Ze werken vanuit de methodieken van peteren meterschappen. Dit draait bijvoorbeeld zeer goed op het vlak van het zelfstandig ondernemen. In Vlaanderen hebben we te weinig ondernemers. Bij onze allochtone medeburgers zit het ondernemen meer in het bloed. Hun probleem is dat ze nog te veel op hun eigen vierkant blijven zitten. Ze moeten leren netwerken, zoals onze ondernemers, namelijk buiten komen en met de collega's-concurrenten rond de tafel gaan zitten en met elkaar praten. Je moet op een open manier met deze mensen

een dialoog durven aangaan, want van hun ervaringen, mislukkingen en successen kan je veel leren. Ze vormen voor de VOKA's (Vlaams netwerk van ondernemingen) en de VKW's (de Christelijke werkgeversorganisatie) van deze wereld in Vlaanderen een groeimarkt, want voor de rest hebben deze organisaties alle zelfstandigen al als lid. Dat is goed om de kwaliteit van het ondernemerschap op een hoger niveau te tillen en om een professioneler ondernemerschap te ontwikkelen. Hetzelfde geldt voor het hoger onderwijs en interculturele ontmoetingsplatformen.

Via deze projecten wordt het gebruik van het Nederlands in een contextrijke omgeving gestimuleerd. Ik neem in ieder geval de suggestie ter harte om te laten onderzoeken in welke mate dit nog verder moet worden uitgediept, structureel uitgewerkt en verder worden ingebed in ons inburgeringsbeleid en de trajecten die op dat vlak moeten worden gevolgd.

De voorzitter: De heer De Craemer heeft het woord.

De heer Gino De Craemer: Mijnheer de minister, ik dank u al bij voorbaat voor dat onderzoek en de integratie van deze mogelijkheden.

Er wordt al heel wat gedaan in de praktijk. Het voorbeeld van Antwerpen is uiteraard mee te nemen en eventueel zelfs vatbaar voor veralgemening. Ons decreet is op dat vlak iets te vaag. U hebt er enkele citaten uit aangehaald. We moeten nog werken aan de toegankelijkheid en het kenbaar maken aan de allochtone gemeenschap van bepaalde initiatieven. Er moet op gehamerd worden dat die mensen bereikt moeten worden.

Ik dring erop aan om begin 2008, als de toolkit er komt in Nederland, die kritisch te bekijken en na te gaan met welke praktische coachinginstrumenten ze naar buiten komen. Als ze nuttig zijn, zouden we ze bij ons kunnen integreren. Ik zeg niet dat alles wat in Nederland aan inburgering gebeurt, evangelie is, verre van zelfs: de Nederlanders hebben meer behoefte om naar ons te kijken dan wij naar hen. In tegenstelling tot wat de heer Van Dijck zegt, is oud niet altijd slecht. Als oude praktijken weer worden bovengehaald, is dat niet altijd de slechtste methode.

Het kostenplaatje van de inburgeringsgids is mijns inziens heel beperkt, buiten het maken van de toolkit. Het principe van de inburgeringsgids is gestoeld op vrijwillige medewerkers: medeburgers, maatschappelijke organisaties en culturele verenigingen kunnen eraan meewerken. Het kostenplaatje kan het principe van de inburgeringsgids zeker niet in de weg staan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

